

41 ICOONSOORTEN

Provincies zijn sinds de invoering van de Wet natuurbescherming in januari 2017, verantwoordelijk voor bijna alle natuurtaken. Daaronder valt ook de zorg voor bedreigde en beschermde soorten.

De provincie Utrecht heeft onderzocht welke beschermde en bedreigde planten en dieren hier voorkomen. Dat leverde een lijst op met 517 aandachtsoorten.

Daarbinnen heeft de provincie de 41 icoonsoorten benoemd die symbool staan voor alle aandachtsoorten. In dit document presenteren wij onze icoonsoorten en vertellen iets over hun leefomgeving.

Cilindermos

(fotograaf: Michael Leuth)

Het cilindermos komt voor op kalkgraslanden en kalkrijke rivierduingraslanden, en is in Utrecht dus beperkt tot enkele plekken langs Rijn en Lek.

Donkere klaverzandbij

(fotograaf: Tim Faasen)

De donkere klaverzandbij is een karakteristieke bewoner van bloemrijke, weinig bemeste graslanden. In Utrecht is hij voornamelijk te vinden in het rivierengebied.

Doornig heidestaartje

(fotograaf: Arjan de Groot)

Het doornig heidestaartje is een korstmos dat uitsluitend groeit op dikke, dode, liggende dennen- en eikenstammen in voormalige stuifzand- en heidegebieden op de Utrechtse Heuvelrug.

Franjestaart

(fotograaf: Jelger Herder)

De franjestaart leeft 's zomers in bosrijke omgeving en kleinschalig landschap en overwintert in Utrecht vooral in forten.

Gestreepte waterroofkever

(fotograaf: Jelger Herder)

De gestreepte waterroofkever leeft in het schone water van het Vechtplassengebied, in de sloten en petgaten tussen de trilvenen en rietlanden.

Gevlekte witsnuitlibel

(fotograaf: Jelger Herder)

De gevlekte witsnuitlibel leeft in laagveenplassen, vennen en andere geïsoleerde wateren. In Utrecht vooral in het Vechtplassengebied en bij wateren op en langs de Utrechtse Heuvelrug.

Gewone kegelbij

(fotograaf: Tim Faasen)

De gewone kegelbij is een zeldzame bij van rommelige terreinen, zoals bij steenfabrieken in de uiterwaarden, langs spoorlijnen en in stedelijke omgeving.

Gierzwaluw

(fotograaf: Harvey van Diek)

De gierzwaluw broedt in het stedelijk gebied, waar vooral oude gebouwen met spleten en gaten gebruikt worden. De soort loopt gevaar bij renovaties. In de provincie Utrecht zijn de steden Utrecht en Amersfoort bolwerken voor deze soort.

Groene glazenmaker

(fotograaf: Klaas van Haeringen)

De groene glazenmaker is een libel die alleen leeft op plaatsen waar krabbenscheer groeit. Dat is het geval in het Vechtplassengebied en in een enkele heel schone sloot in het veenweidegebied.

Grote karekiet

(fotograaf: Eelke Schoppers)

De grote karekiet is een typische rietvogel die overjarig, stevig waterriet nodig heeft dat geschikt is om het relatief zware nest te dragen. Hij komt nog op enkele plaatsen voor in plassen en moerassen, vooral in het westen van de provincie.

Grote modderkruiper

(fotograaf: Jelger Herder)

De grote modderkruiper komt spaarzaam voor in het oosten en zuiden van de provincie, waar hij leeft in ondiepe, weelderig begroeide wateren met een dikke modderlaag.

Grote veldhommel

(fotograaf: Tim Faasen)

De grote veldhommel leeft op en rond vochtige heidevelden op de Utrechtse Heuvelrug, waar hij nectar zoekt op dophei.

Grutto

(fotograaf: Jelger Herder)

De grutto is de icoon van de weidevogels en broedt in vochtige, bloemrijke, laat gemaaide graslanden, voornamelijk in het westen van de provincie.

Kamsalamander

(fotograaf: Jelger Herder)

De kamsalamander staat symbool voor het kleinschalig cultuurlandschap, zoals in de Gelderse vallei, het Kromme Rijngebied en de uiterwaarden, met veel houtwallen en kleine, rijk begroeide voortplantingswateren.

Kievit

(fotograaf: Jelger Herder)

De kievit broedt ook op wat minder vochtige graslanden dan de grutto, en kiest steeds vaker voor maisakkers. Hij komt daarom ook regelmatig voor in het oosten van de provincie.

Kleibosrussula

(fotograaf: Lubomir Hlasek)

Deze paddenstoel groeit oorspronkelijk in bossen op klei, maar heeft zich tegenwoordig teruggetrokken op lanen op landgoederen in het Kromme Rijngebied en langs de Vecht.

Kommavlinder

(fotograaf: Klaas van Haeringen)

De kommavlinder voelt zich thuis in droge schrale graslanden waarin ook voldoende nectarplanten aanwezig zijn. De graslanden van voormalig vliegveld Soesterberg zijn het belangrijkste leefgebied voor deze soort in Midden-Nederland.

Korensla

(fotograaf: Erik van Dijk)

De korensla is de icoon van de akkeronkruiden die nog op enkele graanakkers op en langs de Utrechtse Heuvelrug in stand gehouden worden.

Krooneend

(fotograaf: Jelger Herder)

De krooneend is afhankelijk van grote wateren met kranswieren. In Utrecht broedt de krooneend alleen in de Vinkeveense Plassen en Botshol.

Kruiskruidzandbij

(fotograaf: Tim Faasen)

De kruiskruidzandbij komt voor op open plekken in de bosrijke omgeving van de Utrechtse Heuvelrug, zoals langs bosranden, bospaden en op kapvlakten.

Kwabaal

(fotograaf: Jelger Herder)

De kwabaal, de enige kabeljauwensoort van zoet water, komt voor in rivieren en meren met koel en zuurstofrijk water. De Vinkeveense Plassen en omgeving is een van de weinige Nederlandse leefgebieden.

Nachtzwaluw

(fotograaf: Jelger Herder)

De nachtzwaluw broedt in gevarieerde heide met open plekken en droge open bossen. Op de Utrechtse Heuvelrug komt hij vooral voor op de Leusderheide.

Noordse woelmuis

(fotograaf: Jelger Herder)

De ondersoort *arenicola* van de noordse woelmuis komt uitsluitend in Nederland voor. In Utrecht leeft hij in moerassen in het Vechtplasseengebied en ten noorden van Woerden.

Platte schijfhoren

(fotograaf: Jelger Herder)

De platte schijfhoren is een slakje dat leeft in schone, kalkrijke, soms rijk met Waterlelie en Gele plomp begroeide wateren en komt vooral voor in het Vechtplassengebied.

Platte zwanenmossel

(fotograaf: Lubomir Hlasek)

De platte zwanenmossel leeft in zwak tot sterk stromend water en in grote meren (IJsselmeer), zoals in de Lek.

Purperreiger

(fotograaf: Harvey van Diek)

De purperreiger broedt in moerasgebieden en moerasbossen. Maar hij zoekt zijn voedsel ook veel in watergangen buiten de natuurgebieden in het westen van de provincie.

Ringslang

(fotograaf: Jelger Herder)

De ringslang heeft zijn bolwerk in het Langbroekerweteringgebied en het Vechtplassengebied vanwege de afwisseling van water, vochtige bossen en ruige oevervegetaties.

Rugstreepad

(fotograaf: Jelger Herder)

De rugstreepad is thuis in smalle, ondiepe slootjes in de veen- en klei op veengebieden van West- en Noord-Utrecht. Daarnaast weet hij steeds weer tijdelijk water te vinden, zoals in de uiterwaarden.

Ruig leermos

(fotograaf: Arjan de Groot)

Het ruig leermos is een korstmos dat groeit in grote plakkaten op oude essenstoven in het essenhakhout. Een biotoop dat bijna alleen in het Kromme Rijngebied voorkomt.

Schietmot

(fotograaf: Koen Lock)

Hydroptila tineoides is een kokerjuffer die leeft in grote plassen en meren met voedselarm water. De Maarsseveense Plas is een van de zeer weinige vindplaatsen in Nederland.

Slank wollegras

(fotograaf: Lubomir Hlasek)

Slank wollegras is karakteristiek voor trilvenen en beperkt tot enkele plekken in het Vechtplassengebied.

Sleedoornpage

(fotograaf: Klaas van Haeringen)

De sleedoornpage legt haar eitjes op licht gesnoeide sleedoorns in bosranden of in woonwijken op de overgang van zand en klei. Op enkele plekken aan de rand van Heuvelrug vindt ze de juiste omstandigheden.

Trilveenmos

(fotograaf: Michael Leuth)

Zoals de naam al zegt groeit dit mos in trilvenen. Dit bijzondere biotoop vinden we alleen in het Vechtplassengebied en de Hel bij Veenendaal.

Veldkrekkel

(fotograaf: Jelger Herder)

Op slechts twee plaatsen op de Utrechtse Heuvelrug kunnen we het melodieuze geluid van de veldkrekkel horen in droge schrale graslanden en heide.

Veldleeuwerik

(fotograaf: Harvey van Diek)

Voorheen was de veldleeuwerik een echte boerenlandvogel. Nu is de Utrechtse Heuvelrug en dan met name de voormalige luchthaven Soesterberg een bolwerk.

Vetblad

(fotograaf: Jelger Herder)

Dit kleine vleesetende plantje groeit op kale plekjes in blauwgrasland en natte heide, op slechts twee plaatsen in de Gelderse vallei.

Wollige bisschopsmuts

(fotograaf: Michael Leuth)

De wollige bisschopsmuts is kenmerkend voor de randen van stuifzand en stuifzandrestanten in het bos en komt dus alleen voor op de Utrechtse Heuvelrug.

Woudaap

(fotograaf: Dirk Karreman)

De enige aap van de provincie Utrecht heeft overjarig waterriet nodig, dat alleen duurzaam in stand kan blijven door natuurlijke waterdynamiek. In het Vechtplassengebied broeden nog enkele paren.

Zandhagedis

(fotograaf: Jelger Herder)

De zandhagedis is kenmerkend voor de droge heide op de Utrechtse Heuvelrug. Er moeten open zandplekjes zijn waarin het vrouwtje de eieren kan leggen.

Zomerklokje

(fotograaf: Lubomir Hlasek)

Deze grotere verwant van het sneeuwklokje groeit in moerassige oeverlandjes van enkele veenrivieren in het noordwesten van de provincie.

Zwarte sachembij

(fotograaf: Tim Faasen)

De zwarte sachembij komt incidenteel voor op rommelige terreinen in stedelijke omgeving en uiterwaarden, maar is in Utrecht vooral bekend van de voormalige groeve Kwintelooyen bij Veenendaal.